

Metodický protokol ověřeného nového nástroje (indikátor 69301)
vytvořeného v projektu *Centrum sociálních inovací ve veřejných knihovnických a informačních službách* (KISK FF MU, 6/2017 - 5/2020)

Základní evidence	
Název nástroje / metody / postupu	Mapa sociálních inovací: Co dokáže knihovna?
Stručný technický popis nástroje	Webová databáze v atraktivním vzhledu, založená na strukturovaných datech z dotazníku, která umožňuje online prezentaci šíře aktivit, projektů a služeb se sociálním přesahem realizovaných českými knihovnami vůči veřejnosti a ostatním knihovnám.
Interní evidenční číslo v projektu	69301_04

Kontextové informace - <i>Co znamená "ověřený nový nástroj"?</i>	
Definice indikátoru dle MPSV	<p>Indikátor 69301 "Počet experimentálně či kvazi-experimentálně ověřených nových nástrojů" oceňuje proces inovování, který zaručuje jasnou informaci po jeho skončení o tom, zdali byl přínosem, či nikoliv. Zajímá se o účinnost řešení problémů s (kvazi) experimentálním ověřením.</p> <p>"Nástroj" jsou konkrétní nové metody nebo postupy, které byly vyvinuty v rámci projektu, a prostřednictvím kterých je usilováno o měřitelné a udržitelné zlepšení u zvolené cílové skupiny. Indikátor počítá projekty, které mapují slepé uličky toho, s čím přichází, stejně jako ty, co někam vedou, ale přehlíží projekty, které proběhnou a není po nich jasné, zdali byly úspěšné, či nikoliv.</p>
<p>Popis cílové hodnoty v projektu CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_124/0006474 Centrum sociálních inovací ve veřejných knihovnických a informačních službách (aktualizace 1/2020)</p>	<p>Do hodnoty indikátoru 69301 počítáme nové metody nebo postupy, které byly vyvinuty v rámci všech klíčových aktivit projektu.</p> <p>Úspěšnost nástrojů vedoucí ke zlepšení u zvolené cílové skupiny bude ověřována jejich aplikací v průběhu realizace aktivit projektu a bude součástí evaluace těchto aktivit.</p> <p>U metod a postupů bude kladen důraz na přenositelnost (např. do jiných lokalit, jiných typů knihoven, atd.)</p> <p>Metody a postupy budou popsány a zhodnoceny v evaluačních zprávách projektu, na kterých spolupracují jak realizátoři akcelerovaných projektů, tak realizační tým zajišťující chod a fungování projektu.</p>

Ověřený nový nástroj - obecné charakteristiky - <i>Pro koho/co je nástroj určen?</i>	
Pro koho je nástroj určen? (cílové skupiny) I.CS projektu: zaměstnanci II.CS projektu: osoby sociálně vyloučené a ohrožené	Primární CS = kdo má nástroj využívat <ul style="list-style-type: none"> zaměstnanci knihoven
	Sekundární CS = na koho má práce s nástrojem v důsledku dopad <ul style="list-style-type: none"> odborná i laická veřejnost - uživatelé knihoven (včetně osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených) ředitelé a zaměstnanci knihoven stakeholderi a novináři
K jakému zlepšení by u CS očekávatelně mělo dojít?	Primární CS: Zlepšení sdílení a přenositelnosti dobré praxe ve službách, aktivitách a projektech se sociálním a komunitním přesahem v lokálním kontextu daných veřejných knihoven.
	Sekundární CS: Zlepšení mediálního obrazu a obecného povědomí o knihovnách jako progresivní institucích reflektující dobu a požadavky a potřeby uživatelů/občanů v jejich obcích. Jednotlivé projekty knihoven z Mapy sociálních inovací se zaměřují na podporu komunitního a společenského života v daných lokalitách. A také na prevenci a řešení problémů spojených se sociálním vyloučením způsobeným finančním statutem, etnickou příslušností, kulturní odlišností nebo společenskou stratifikací.
(Jaké) existují nutné podmínky pro funkčnost nástroje?	Primární podmínkou pro funkčnost nástroje je jeho plnění dostatečným množstvím již existujících knihovních projektů, aktivit a služeb s komunitním a sociálním přesahem, a to za aktivní participace knihoven, které služby a aktivity provozují. Konkrétně jde o vyplnění dotazníku s popisem aktivity či služby. Sekundární podmínkou je pak dostatečná propagace a marketing projektu <i>Co dokáže knihovna?</i> , aby knihovny jednak byly motivovány přidávat další obsah (aktivní zapojení), jednak konzumovat obsah stávající za účelem inspirace a implementace vlastní podoby aktivity (pasivní zapojení). Poslední podmínkou je zajištění provozu webového portálu <i>Co dokáže knihovna</i> , na něž stačí díky jednoduchosti obsluhy i několik hodin času měsíčně jednoho člověka.
V jakých klíčových aktivitách projektu nástroj vznikl?	KA Skauting - mapování prostředí, vyhledávání slibných inovačních nápadů, projektů a osob

Návaznost nástroje Na jiné projektové výstupy	Návaznost na evaluační případovou studii akcelerovaného projektu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Akcelerovaný projekt Ověřeno: deFacto workshop (součástí mapy)</i> • <i>akcelerovaný projekt Knihovna pro bezbariérové Brno (součástí mapy)</i>
	Návaznost na evaluační zprávy projektu: <ul style="list-style-type: none"> • Pátá průběžná evaluační zpráva projektu
	Jiná návaznost - samostatná Metodika, apod.: <ul style="list-style-type: none"> • Analytický a strategický dokument dle definice indikátoru 80500_07 <i>Mapa sociálních inovací: Co dokáže knihovna</i>

Určení: <i>Jaký problém / situaci pomohl nově vytvořený nástroj (inovativně) řešit?</i>	
Kdy, kým a jak byl problém identifikován?	<p>Projektový tým v úvodní projektové fázi skautingu (ale i v průběhu tří let celého projektového běhu) identifikoval mnoho progresivních a inovativních služeb a aktivit veřejných knihoven, přičemž neexistuje portál, který by tyto aktivity sdružoval a srozumitelnou formou nabízel knihovnám možnost vzájemné inspirace a sdílení.</p> <p>Veřejný a mediální obraz knihoven jako zastaralých institucí je znám dlouhodobě i knihovnám samotným.</p>
Detailní popis problému, pro který byl nástroj vytvořen	<p>Knihovny se již dnes mezi sebou rády inspirují a přejímají od sebe navzájem služby a akce. Tyto zdroje však fungují nahodile, neformálně a nestrukturovaně. Knihovny spolu sice sdílejí, ale jejich pohled je často omezen okruhem knihoven jim známým, těm, které jsou v rámci knihovnických informačních kanálů aktivnější, nebo spolupráce vzniká na základě fyzického setkání například na konferenci. Pro knihovny z menších či středních obcí je přístup k aktuálním informacím o nových aktivitách ostatních knihoven mnohem obtížnější.</p> <p>Z hlediska vnějšího prostředí se knihovny dlouhodobě potýkají s jejich obecným přijímáním jako rigidních institucí, které nereflektují společenský a technologický vývoj a zůstávají pouze půjčovnami knih.</p>

Ověření: Jakým metodickým postupem byla ověřena účinnost nástroje?

Kdo vytvořený nástroj využil a jakou formou podal zpětnou vazbu o jeho účinnosti?

Nástroj byl využit aktuálním množstvím zapojených knihoven (k 2. 4. 2020 bylo zpracováno 18 záložek aktivit či projektů) například z Litvínova, Tábora, Brna, Prahy či Loun. Knihovny se do projektu *Co dokáže knihovna?* zapojily aktivně (tj. přispěly vlastní aktivitou či projektem) po tom, co zhodnotily projekt jako přínosný a žádoucí jak pro knihovny samotné, tak pro informování veřejnosti, politiků či zástupce médií. Zpětná vazba byla podána především elektronickou poštou, a také byly knihovny spolupracující s projektem např. účastí na konferencích osloveny online dotazníkem při sběru zpětné vazby na vytvořené nástroje.

Projekt byl za účelem ověření a získání zpětné vazby prezentován na setkání Priority 6 věnující se marketingu, PR a evaluaci knihoven v rámci *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017-2020*. Zpětná vazba byla podána na místě.

Prezentace za účelem získání jednak zpětné vazby, jednak propagace projektu, proběhla rovněž na třetím ročníku projektové konference *Sociální inovace v knihovnách v Brně*. Zpětná vazba proběhla na místě a následně i ve formě online dotazníku na jednotlivé konferenční příspěvky. Vybraná zpětná vazba (citace):

- „Nápad se mi velmi líbil. Přivítala bych ho jako motivaci pro vlastní činnost. Rádi přispějeme i našimi akcemi...“
- „Rozhodně zajímavý nástroj pro "advokacii" knihoven. Chce to dostat mezi všechny knihovníky včetně nějakého jednoduchého manuálu pro doplnění vlastních aktivit. Ten by určitě měl obsahovat něco jako přesnější vymezení pojmů, abychom se tam (jako knihovníci) nesnažili nacpat všechny aktivity. Za mě určitě geniální věc! Neuvažuje se o integraci do Knihovny.cz?“
- „Pro knihovníky může být výborným zdrojem inspirace. Moc se mi líbí zpracování - jednoduché, stručné, přehledné, barevné. Bylo by dobré zapojit co nejvíce knihoven, které mají co představit, a nástroj doplňovat, aktualizovat, propagovat.“
- „Moc se mi to líbí a chystám se do tohoto nástroje zapojit. Hezká prezentace knihoven a navíc by se tím i jiné knihovny mohly inspirovat, nebo by jednotlivé knihovny mohly uzavírat partnerství na základě podobných projektů a díky tomu efektivněji pracovat.“

Telefonická zpětná vazba proběhla s Kateřinou Nekolovou z Knihovnického institutu Národní knihovny České republiky, která se dlouhodobě věnuje knihovnám a jejich roli ve veřejném prostoru a občanském životě. Na jejím základě bude upravena struktura webu a prioritizovány některé projekty (viz níže v identifikaci bariér).

Byla účinnost nástroje ověřena jednorázově nebo opakovaně?	Ve fázi prototypu byl nástroj ověřován opakovaně (viz předchozí bod).
---	---

Úspěšnost: <i>Pro koho a za jakých podmínek byl nástroj ověřen jako (ne)úspěšný?</i>	
K jakému zlepšení (ne)došlo u primární cílové skupiny?	Primární cílová skupina nástroj ocenila a aktivně přidává obsah. Větší aktivitu bylo zabráněno v důsledku vyhlášení nouzového stavu v ČR dle Krizového zákona v souvislosti s pandemií COVID-19, jak bylo ověřeno prostřednictvím e-mailu, kdy dotazované knihovny uvedly, že o nástroji ví a plánují na něm participovat, nicméně kvůli omezením provozu souvisejícím s nouzovým stavem nemohly.
Jaké faktory ovlivnily (ne)úspěch nástroje?	Nástroj lze vyhodnotit jako úspěšný z několika důvodů: <ul style="list-style-type: none"> ● Jedinečnost - na trhu není obdobný online interaktivní nástroj věnovaný pouze službám a aktivitám knihoven se sociálně inovativním a komunitním přesahem ● Atraktivní vizuální podoba ● Jednoduchost použití, jak pasivního, tak aktivního - webová aplikace má jednoduchou strukturu, aktivní zapojení se přidáním projektu probíhá jednoduše přes online formulář ● Nástroj byl rozeslán do množství komunikačních kanálů (knihovnické e-mailové konference SKIP, Region, Andersen, KMS a Drtina) prostřednictvím vedení Ústřední knihovnické rady ČR.
Jaké bariéry a omezení byly identifikovány během ověřování účinnosti nástroje?	Byla identifikována především jedna bariéra, a to negativní možnost „zahlcenosti“ webu. Na základě této zpětné vazby je aktuálně pracováno na jednoduchém redesignu webu, kdy budou na dočasně bázi vždy zvýrazněny a rozpracovány tři projekty, které se po uplynutí měsíční doby přesunou do archivu, kde budou ale stále viditelně přístupné.

Udržitelnost: <i>Jak je umožněna přenositelnost a šířitelnost nástroje?</i>	
Přenositelnost:	Přenositelnost nástroje se týká především jeho správy. Vzhledem k jednoduché obsluze více popsané v průvodním dokumentu metodiky pod indikátorem 80500 není problém jej po skončení projektu předat, a to buď Knihovnickému institutu fungujícímu pod Národní knihovnou ČR, nebo jeho správa zůstane na Katedře informačních studií a knihovnictví FF MU.

Šířitelnost:	Online forma
Dostupnost nástroje:	Dostupný na webu: https://codokaze.knihovna.cz/ Katedra informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita. https://kisk.phil.muni.cz/

Použití: *Jak nástroj technicky funguje a jak by měl být používán?*

Aktivně lze přispívat skrze jednoduchý online formulář (dostupný v pravém horním rohu webu <https://codokaze.knihovna.cz/> pod označením "Přidejte se!"), který kategoriemi sleduje to, co je na webu uvedeno. Po vyplnění formuláře obsah zkontroluje správce webu, případně jej s knihovnou konzultuje a požádá ji o ilustrační fotografie. Po vzájemném upřesnění je obsah správcem nahrán do redakčního systému a zobrazí se na webu. Vyhledávání mezi aktivitami je umístěno přímo na webu <https://codokaze.knihovna.cz/>, umožňuje filtrovat aktivity podle cílových skupin, formátu akcí, a podle témat.

Vizuál: Printscreen landpage webu <https://codokaze.knihovna.cz/>

Co dokáže knihovna?

[O projektu](#)

#bezbariérovost³ #historie⁷ #jazyky¹ #komunita²² #kultura¹¹ #mediální_gramotnost³
#mezinárodní_soužití³ #občanská_společnost¹¹ #svět⁵ #technologie³ #udržitelnost⁴ #vzdělávání¹³

Přidejte se!

BOoK! Con
Městská knihovna Dobruška

Brain and Breakfast
Městská knihovna Tábor

deFacto workshop
Městská knihovna Praha

Dobrovolnictví v Karlových Varech
Krajská knihovna Karlovy Vary

Fond romské literatury
Knihovna Josefa Serinka

Frikulin
Obecní knihovna v Budiměřicích

Férové snídane s lokálními zemědělci
Knihovna Václava Štecha ve Slaném

Věděli jste, že Česká republika má nejhustší síť knihoven na světě?

Hradištské sluníčko
Knihovna Bedřicha Beneše Buchlova

Knihovna pro bezbariérové Brno
Knihovna Jiřího Mahena Brno

Komnata nejvyšší potřeby pro mladé
Městská knihovna Litvínov

Komunitní zahrádka v Třinci
Knihovna Třinec

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MUNI
ARTS Katedra
informačních studií
a knihovnictví

Printscreen detailu jednoho z projektů na webu <https://codokaze.knihovna.cz/>

← Co dokáže knihovna?
Česko-polská mozaika

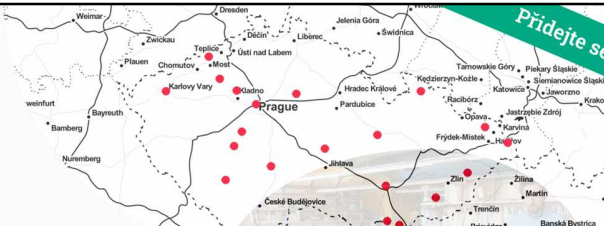
Jakkoliv se Svitavy nenachází zase tak blízko státní hranici, zdejší městská knihovna se rozhodla pustit do projektu, který nazvala jako Česko-polská mozaika.

Navázala partnerství s knihovnou základní školy v polském městečku Ladek-Zdrój a prostřednictvím autorských čtení, besed a workshopů tak začala seznamovat jak české, tak polské děti s kulturou sousedních států.

Součástí projektu byl mj. také vznik geolokační hry o svitavském rodákovi Oskaru Schindlerovi.

Městská knihovna ve Svitavách
Svitavy (Pardubický kraj)

#komunita #vzdělávání #historie #mezinárodní_soužití

Reference: *Jaký je názor odborníků a nebo zástupců cílové skupiny vůči nástroji?*

Vít Richter - Ústřední knihovnická rada, vedoucí

„Vypadá to velmi dobře a je tam hodně příkladů dobré praxe – to velmi potřebujeme. Mně připadá, že by to byla dobrá platforma, za kterou by se dobře uplatnila Sekce veřejných knihoven a jejich skupiny Komunitní knihovny (s nimi jsem už dříve dohadoval, že budou dávat dohromady příklad dobré praxe), Venkovské knihovny a také to, co dělá Bezbariérová knihovna.“

Kateřina Nekolová - Knihovnický institut, Národní knihovna České republiky,
(budoucí správkyňe webu Co dokáže knihovna)

„Celou svou profesionální kariéru jsem chtěla obdobný nástroj vytvořit, ale nikdy na to nebyl čas ani finance.“